

Trajectondersteuning van gezinnen: Waar naartoe?

Kristien Nys

Onderzoekster – Lector

Kenniscentrum en opleiding Gezinswetenschappen

Situering 'Onderzoek Trajectondersteuningsvormen'

▣ Wat?

- Exploratieve beschrijving en analyse van trajectondersteuningsvormen in relatie tot trajectondersteuningskenmerken in het decreet inzake de organisatie van een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid (2024)

▣ Wie?

- i.o.v. Agentschap Opgroeien (nov./dec. 2024 – 2025)
- Terugkoppeling en feedback: Tine Rommens (Agentschap Opgroeien), Carine De Wilde (Departement Zorg), intersectorale werkgroep en stakeholders
- Onderzoeksteam Odisee: Kristien Nys, Joris Van Puyenbroeck, Simonne Vandewaerde, Gianni Loosveldt, Kathleen Emmery (Kenniscentrum Gezinswetenschappen) en Esther Stoové (Orthopedagogie)

Input?

24 vormen + focus 0-25 jarige kinderen en hun (aanstaande) ouders

Gezinscoaching	1G1P	Buddywerkingen	Brugfiguren
Lokale teams Kind & Gezin	Draaischijf- functie CLB	OCMW	GBO- samenwerkings- verband
Jeugdwelzijns- werk	JAC-trajecten	CAW- trajecten	Trajectgezel (Arktos vzw)
Context begeleiding Jeugdhulp	Consulenten (OCJ, SDJ, VK)	Zorggarantie jonge kind (Bovenlokale teams jeugdhulp)	Jeugdhulpregie (Bovenlokale teams jeugdhulp)
(Context) begeleidings- vormen VAPH	D.O.P.- trajecten	Zorgregisseurs	Casusregie (Veilig Huis)
Zorgcoördinatie	Doelgerichte zorg	Casemanagement Zorg	Vertrouwens- persoon Jeugdhulp

- Verschillende beleidsvelden, - domeinen, sectoren en doelgroepen
- Wat zich in regelgeving en/of werkveld aandient
- **Niet exhaustief**
 - Nog andere ondersteuningsvormen
 - Lokale en organisatie specifieke varianten

Input?

Kenmerken in Decreet 'Organisatie van een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid (2024)' en andere mogelijke kenmerken

- Doelgroep(en)
- Doelstelling(en)
- Werkniveau
- Wie ondersteunt
- (Lokale)inbedding
- Regie
- Looptijd
- Intensiteit
- Principes:
 - Continuïteit – Actief en proactief
 - Fysieke en relationele nabijheid - Outreachend
 - Generalistisch - Aandacht gezin/context
 - Oplossings- en krachtgericht (eigen kracht)
 - Participatie – Cocreatie - Eigen regie
 - Eigen verantwoordelijkheid
 - Impact gedreven werken
- Houding en competenties trajectondersteuner

➤ **Ambitieux ... Evident**

Waar naartoe?

1

Definitie?

2

Continuïteit?

3

Nabij kunnen
zijn en werken?

4

Het netwerk
De context?

5

Duurzame
verankering?

Waar naartoe?

1

Definitie?

Waar naartoe?

1. Definitie?

▣ What's in a name?

- ▬ Trajectondersteuning (kaderdecreet, 2024)
- ▬ Trajectbegeleiding (Plan Jeugdhulp, 2025)
- ▬ Trajecten met gezinnen (Opgroeien, 2025)
- ▬ Trajectondersteuner (kaderdecreet, 2024)
- ▬ ...

▣ Vele (lokale) varianten

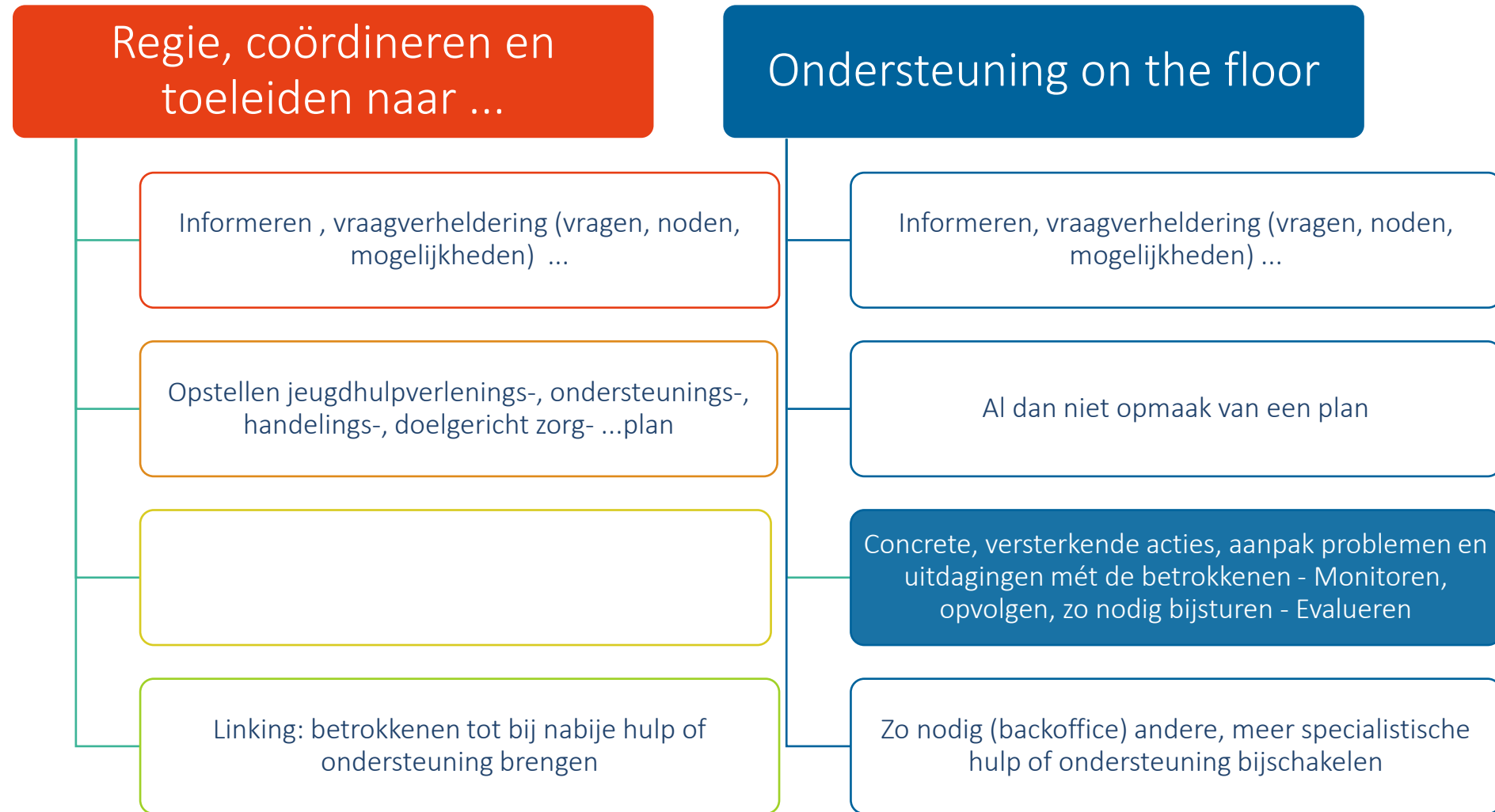
- Eenduidig(e) 'begrip(pen)' i.f.v. gezinnen én werkveld
- Eenduidig kader met minimale basiselementen

1. Definitie?

➤ Verder bouwen op 'Trajectondersteuner' in kaderdecreet (2024, art. 12)

- Onpartijdig en onafhankelijk
- Ondersteunt tijdens het volledige zorg- en ondersteuningstraject, incl. diagnostiek
- **Aanspreekpunt en brugfiguur** t.a.v. * aanstaande ouder, kind, jongere, zijn gezin en context
 - Memorie (p.21): vast baken, rustpunt tijdens transitie ... die mee volgt en ook actief mee kan ondersteunen ...
- Handelt **actief en proactief** om de rechten te helpen realiseren
- Zorgt ervoor dat de regie over het zorg- en ondersteuningstraject in handen van * blijft liggen
- Kan zelf generalistische of meer gespecialiseerde ondersteuning bieden
- Zet in op het versterken en ondersteunen van de context
- **Overzicht** over de verschillende zorg- en ondersteuningstrajecten, **gids in het netwerk van actoren, aanbod en expertise**, grondige kennis van de sociale kaart, vanuit generalistische blik zicht op mogelijke zorg en ondersteuning en op actoren die die zorg en ondersteuning organiseren of weet zich hierover te informeren
- Beschikt over **professionele competenties**

1. Definitie?

➤ **Positiebepaling – Varianten inzake ‘focus en finaliteit’?**

Waar naartoe?

1

Definitie?

2

Continuïteit?

2. Continuïteit?

Meerdere personen in een traject

- Niet altijd garantie dezelfde persoon bij een nieuwe (tweede enz.) aanmelding of heropstart
- Al dan niet backoffice
- Keten van betrokkenen: cf. opeenvolgende fasen van traject (bv. Jeugdhulpregie)

Meerdere ondersteuners in een 'gezin'

- Vertrouwenspersoon Jeugdhulp = één op één
- Contextbegeleiding Jeugdhulp en Vertrouwenspersoon Jeugdhulp
- Buddy en CLB en/of ...
- ...

Meerdere opeenvolgende ondersteuners

- Van GBO-samenwerkingsverband naar Zorgcoördinatie
- Van Lokaal team K&G naar consulent
- Van Jeugdhulpregie naar Contextbegeleiding Jeugdhulp
- ...

- **Wie is/blijft aanspreekfiguur voor de betrokkenen?**
- **Is duidelijk wie waarvoor staat? Hoe wordt dat duidelijk gemaakt?**
- **Draagwijdte geïntegreerd werken?**

Waar naartoe?

1

Definitie?

2

Continuïteit?

3

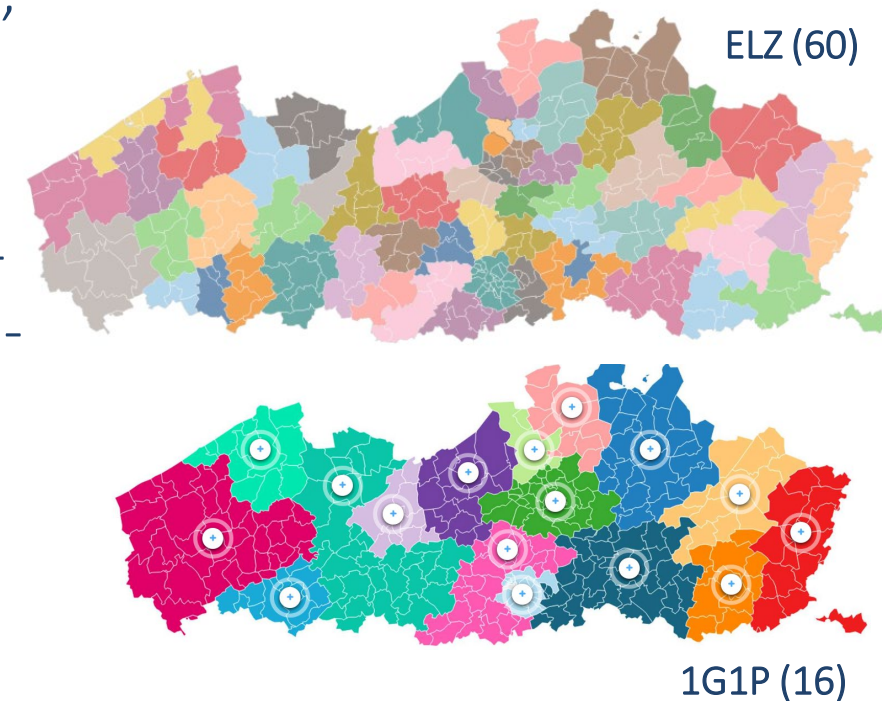
Nabij kunnen
zijn en werken?

3. Nabij kunnen zijn en werken?

▣ Werkingsgebieden en organisatieniveaus

- ▬ **Individueel:** Vertrouwenspersoon Jeugdhulp
- ▬ **Lokaal:** buurt/wijk, gemeente: o.a. Gezinscoaching, Brugfiguren, Buddywerking, Jeugdwelzijnswerk, OCMW, CLB
- ▬ **Regionaal:**
 - Intergemeentelijk, eerstelijnszone(s): o.a. 1G1P, OCJ-consulenten, Doelgericht zorg/Zorgcoördinatie, GBO-samenwerkingsverbanden, Casemanagement Zorg (enkel in Vlaanderen), Lokale Teams K&G, Gezinscoaching, CAW, JAC
 - Werkingsgebied van de erkende/vergunde dienst of organisatie: Contextbegeleiding jeugdhulp, (context)begeleidingsvormen VAPH, Zorgregisseurs

285 steden en gemeenten in
Vlaanderen

3. Nabij kunnen zijn en werken?

▣ Werkingsgebieden en organisatieniveaus

- ▬ Individueel
- ▬ Lokaal
- ▬ Regionaal
- ▬ **Gerechtelijk arrondissement:** SDJ-consulenten, Casusregie (enkel Vlaanderen)
- ▬ **Provinciaal:** Jeugdhulpregie, Zorggarantie, VK-consulenten, D.O.P.

- **B's van toegankelijkheid: beschikbaarheid, bereikbaarheid**
- **Outreachend werken**

Waar naartoe?

1

Definitie?

2

Continuïteit?

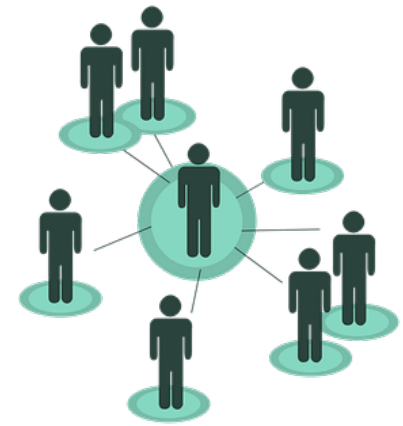
3

Nabij kunnen
zijn en werken?

4

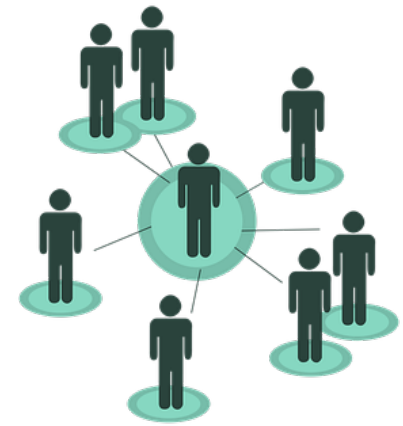
Het netwerk
De context?

4. Het netwerk - de context

- ▣ Werken met ‘integrale gezin’ en ‘informele netwerk’ = uitdaging
- ▣ Verschillende drempels
 - ▬ Doelgroep en doelstellingen: bv. ‘vertrouwen’ kind/jongere/cliënt, begeleidingsfocus
 - ▬ Zie ook
 - Peeters en Vanderfaeillie (2025, p. 4): “De inzet van het netwerk werd ervaren als waardevol, maar ook kwetsbaar: afhaken van netwerkfiguren kan ingrijpende gevolgen hebben voor gezin én hulpverlening, wat wijst op de nood aan zorgvuldige selectie, duidelijke afspraken en opvolging. ... het uitwerken van een ondersteunend kader voor de inzet van netwerkfiguren.”
 - Loosveldt (2025, p.3 e.v.): contextgericht werken = geen ‘no-brainer’: o.a. beperkte draagkracht, complexe en dynamische context: gezin(nen), familie(s), verblijfplaats, formele instanties en actoren ..., sector- en hulpverleners specifieke keuze

4. Het netwerk - de context

▣ Overheid

- ▬ “Daarnaast versterken we het **aanbod rondom contextbegeleiding** en residentiële jeugdhulp, en bouwen we dit verder uit. Bij het realiseren van dit uitbreidingsbeleid zal er strikt worden toegezien op de tijdige uitvoering van nieuwe initiatieven, zodat subsidiëring en operationalisering hand in hand gaan.” (Conceptnota jeugdhulp, 2025, p. 5)
- **Ook in ‘andere’ ondersteunings- en begeleidingsvormen**
- **Ondersteuning van te betrekken/betrokken (infomele) netwerk**
- **Ondersteuning (bv. opleiding, vorming) van medewerkers, begeleiders**

Waar naartoe?

1

Definitie?

2

Continuïteit?

3

Nabij kunnen
zijn en werken?

4

Het netwerk
De context?

5

Duurzame
verankering?

5. Duurzame verankering?

▣ Een paar illustraties

- “Het Plan Samenleven wordt nu vervangen door een Plan Sociale Cohesie. Het budget duikt van 17 naar 4,3 miljoen euro per jaar. In september dit jaar werd aangekondigd dat in dit kader de ondersteuning van brugfiguren, waarvan lokale besturen sinds 2022 gebruik konden maken, zou wegvallen. ... Dit terwijl de maatregel vanuit verschillende hoeken positief werd geëvalueerd en intussen op verschillende plekken helemaal is ingeburgerd.” (Kinderrechtencommissariaat, 2025, p.7)
- “De commissie meent dat deze beschrijving [methodiek gezinscoaching] voldoet aan alle criteria van een goede beschrijving: ze is goed beschreven met inbegrip van concrete voorbeelden; ze is theoretisch onderbouwd; er is wetenschappelijk onderzoek gebeurd op vlak van proces en uitkomsten, waarbij gebruik is gemaakt van kwalitatieve en kwantitatieve methodologie (met inbegrip van een studie met RCT design). Er is veel aandacht voor de kwaliteit en uitvoerbaarheid.” (Opgroeien Databank kwaliteitsvolle praktijken, 2024)

5. Duurzame verankering?

▣ Overheid:

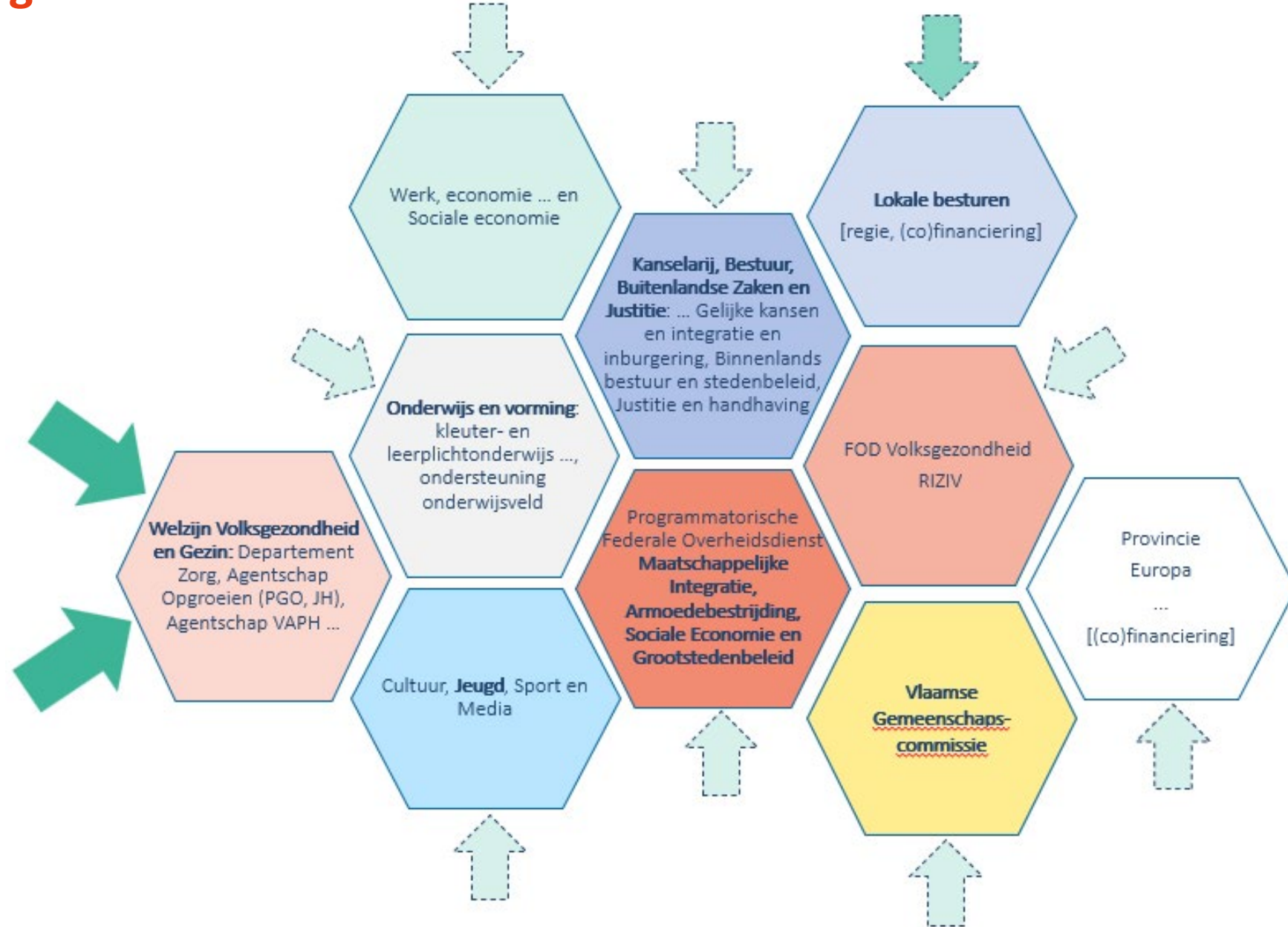
- “... trajectbegeleiding te voorzien en maken de verbinding met de methodiek van lokale gezinscoaches. We kiezen ervoor om hiervoor **geen nieuwe structuren** op te trekken, maar vertrekken maximaal van al bestaande aanbod.” (Genez, 2024, p. 94)
- “Het door de jaren heen gegroeide jeugdhulplandschap is complex en heeft nood aan vereenvoudiging. Deze vereenvoudiging moet er voor zorgen dat het jeugdhulplandschap toegankelijker wordt en dat zowel cliënten als hulpverleners hier sneller hun weg in vinden. Daarom gaan we samen met de organisaties en het agentschap Opgroeien naar deze vereenvoudiging.” (Genez, Conceptnota jeugdhulp, 2025, p. 3)

- **‘Kwaliteitsvol, onderbouwd en wetenschappelijk onderzocht’ aanbod**
- **Ondersteuning werkveld**
- **Afstemming over beleidsdomeinen én sectoren heen**

Waar naartoe?

5. Duurzame verankering?

Over welke
beleidsdomeinen,
velden en bevoegde
instanties gaat het?

Meer informatie over het onderzoek?

Kristien Nys – kristien.nys@odisee.be

Trajectondersteuning en aanverwante ondersteuningsvormen in kaart

Vlaams minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen **Caroline Gennez** hecht in haar beleidsbrief veel belang aan de uitbouw van trajectenondersteuning, zorg en begeleiding op maat van gezinnen. Daarvoor is samenwerking nodig en bundeling van krachten tussen de eerstelijns- en andere zorg- en hulpverleningsactoren, de lokale basisvoorzieningen en de lokale besturen. In plaats van nieuwe structuren op te trekken, wil de minister maximaal vertrekken van het bestaande aanbod. Ze verwijst daarbij naar de **methodiek van de lokale gezinscoaches**, waarvoor ons kenniscentrum in opdracht van het Departement Zorg een ondersteuningsopdracht uitvoerde (2021-2023) en een methodiekbeschrijving maakte (2024).

Opgroeien

Onderzoeksrapport Exploratief onderzoek trajectondersteuning

Wat is het?

Kortdurend exploratief onderzoek door Odisee, op vraag van Opgroeien, naar de kenmerken van verschillende vormen van trajectondersteuning: Exploratieve beschrijving en analyse van trajectondersteuningsvormen in relatie tot trajectondersteuningskenmerken in het decreet over de organisatie van een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid

24 ondersteuningsvormen, met de focus op kinderen (0-25 jaar) en hun (aanstaande) ouders, vanuit verschillende beleidsvelden en -domeinen werden onder de loep genomen.

AUTEUR

Odisee en Opgroeien

JAAR VAN PUBLICATIE

2025

THEMA'S

Ouderschap en opvoeding
ondersteunen, Armoedebestrijding,
Geïntegreerd werken

<https://www.opgroeien.be/kennis/toolbox/onderzoeksrapport-exploratief-onderzoek-trajectondersteuning#:~:text=Trajectondersteuning%20situeert%20zich%20binnen%20het,op%20veel%20verschillende%20manieren%20vormgegeven>

<https://www.odisee.be/onderzoeksprojecten/trajectondersteuning-en-aanverwante-ondersteuningsvormen-kaart>

Bronnen

Decreet Vroeg en nabij (2024). Tekst aangenomen door de plenaire vergadering van het ontwerp van decreet over de organisatie van een geïntegreerd jeugd- en gezinsbeleid.

<https://vroegennabij.be/sites/default/files/documenten/aangenomen%20tekst-Vlaams%20Parlement.pdf>

Gennez, C. (2024). Beleidsnota 2024-2029 Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding.

<https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/70845>

Gennez, C. (2025). Mededeling aan de Vlaamse Regering. Conceptnota 'Transparant, toegankelijk, proactief en geïntegreerd: de jeugdhulp van morgen' Informatief 2025/134 - bijlage 1.

https://themis.vlaanderen.be/files/4ff14c00-ab5c-11f0-9b44-3797f8128cc9/download?name=VR%202025%201710%20MED.0398-1%20CN_Jeugdhulp%20-%20mededeling.pdf&content-disposition=inline

Kinderrechtencommissariaat (2025). Knelpuntennota 2025-2026/09. De begroting vraagt een kindreflex.

https://www.kinderrechten.be/sites/default/files/2025-12/Advies_2025_2026_09_De%20begroting%20vraagt%20een%20kindreflex.pdf

Loosveldt, G. (2025). Jeugdhulp en het betrekken van de context. (Vorbereiding Panelgesprek Studiedag 'Ouders en jeugd in beeld', 21 november 2025, Instituut voor Sociaal Recht, KU Leuven) Kenniscentrum voor Gezinswetenschappen (Odisee).

Bronnen

Memorie van Toelichting (VR 2023 1711 DOC.1228/3TER) bij het ontwerp van decreet over de organisatie van een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid.

https://vroegennabij.be/sites/default/files/documenten/vroegennabij_memorie_VR.pdf

Nys, K., Vandewaerde, S., & Stoové, E. (2024a). *Methodiek gezinscoaching. Beknopte beschrijving. [Opgemaakt in opdracht van het Departement Zorg]*. Kenniscentrum Gezinswetenschappen - Orthopedagogie (Odisee).

<https://www.opgroeien.be/kennis/databank-kwaliteitsvolle-praktijken/gezinscoaching>

Nys, K., Van Puyenbroeck, J. Vandewaerde, S., Stoové, E., Emmery, K., & Loosveldt, G. (2025). *Exploratieve beschrijving en analyse van trajectondersteuningsvormen in relatie tot trajectondersteuningskenmerken in het decreet inzake de organisatie van een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid. (Onderzoek i.o.v. Agentschap Opgroeien)*. Brussel: Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee).

<https://kcgezinswetenschappen.odisee.be/onderzoeksprojecten/trajectondersteuning-en-aanverwante-ondersteuningsvormen-kaart>

Peeters, M., & Vanderfaeillie, J. (2025). *De zorggarantie voor jonge kinderen: impact, tevredenheid en outcome bij cliënten, stakeholders en medewerkers. SWVG-Rapport 53*. Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

https://cdn.nimbu.io/s/5s8z9pq/channelentries/5deni3f/files/1767870170445/2025_19_rapport_53_mjp_3_2_zorggarantie.pdf?vm5usri